

АГЕНЦИЯ САПАРД - БЪЛГАРИЯ

ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ

ДОПУСТИМИТЕ ИНВЕСТИЦИИ ПО ВСИЧКИ МЕРКИ СА ЯСНО ПОСОЧЕНИ ПО-ДОЛУ.

ИНВЕСТИЦИОННИТЕ РАЗХОДИ СЕ РАЗГЛЕЖДАТ СЪГЛАСНО ЦЕЛИТЕ НА СЪОТВЕТНАТА МЯРКА, ПРЕДСАТВЕНИ В НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ЗЕМЕДЕЛИЕ И РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ.

СПЕЦИФИЧНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ И ОБСТОЯТЕЛСТВАТА, ПРИ КОИТО СЕ ПРЕДОСТАВЯ ФИНАНСОВА ПОМОЩ, СЪГЛАСНО ОДОБРЕНАТА ПРОГРАМА И МФС СА ПОСОЧЕНИ В СЪОТВЕТНИТЕ НАРЕДБИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ, КАКТО И В РЪКОВОДСТВОТА ЗА ПРЕДУРИТЕ, МОУЛБИТЕ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ, КОНТРОЛНИТЕ ЛИСТОВЕ ЗА ПРОВЕРКА И ПОДБОР И ДОГОВОРИТЕ.

САМО РАЗХОДИ, ИЗПЛАТЕНИ ОТ АГЕНЦИЯТА ОТ ДАТАТА НА РЕШЕНИЕТО, С КОЕТО КОМИСИЯТА ДАВА ПРАВО ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПОМОЩТА НА АГЕНЦИЯ САПАРД ИЛИ ДАТАТА, ПОСОЧЕНА В ТОВА РЕШЕНИЕ СЕ СЧИТАТ ЗА ДОПУСТИМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ОТ ОБЩНОСТТА.

ЗА ДА СЕ СЧИТА ДАДЕН ПРОЕКТ ЗА ДОПУСТИМ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ОТ ОБЩНОСТТА, ВСИЧКИ УСЛУГИ, МАШИНИ И ДОСТАВКИ, ТРЯБВА ДА ПРИЗХОЖДАТ ОТ ОБЩНОСТТА ИЛИ ОТ ДЪРЖАВИТЕ, УПОМЕНАТИ В ЧЛ.14 (2.7) СЕКЦИЯ А ОТ МФС; ПРИ НАСТОЯВАНЕ, БЕНЕФИЦИЕНТЪТ ТРЯБВА ДА ДОКАЖЕ ДЕЙНОСТТА СИ ПО ДОГОВОРИ ЗА РАБОТА И УСЛУГИ, КАТО ИЗПОЛЗВА ВСЯКА ВЪЗМОЖНА ДОКУМЕНТАЦИЯ.

ВСЕКИ ОТ ИЗБРОЕНИТЕ ПО ДОЛУ ИНВЕСТИЦИОННИ РАЗХОДИ Е ДОПУСТИМ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ПО ПРОГРАМА САПАРД, САМО АКО НЕ ПОПАДА В ЕДНА ОТ СЛЕДНИТЕ КАТЕГОРИИ СЪГЛАСНО ЧЛ. 4, СЕКЦИЯ Б ОТ МФС:

- (а) Закупуване, наем или аренда на земя и съществуващи сгради;
- (б) Данъци, такси и мита за внос, които:
  - (i) са възвръщаеми, възстановими или компенсирани по всеки позволен от закона начин,
  - (ii) не представляват част от общата данъчна система на България,
  - (iii) са непропорционални на която и да е част от Програмата;
- (в) оперативни разходи вкл. разходи за поддръжка и наем;

- (г) аренда, освен в случаите, когато в резултат от арендата, собствеността се прехвърля върху арендатора;
- (д) стойността на всяка услуга, доставка и работа на стойност повече от 10 000 евро, за която бенефициентът не е получил оферти от поне трима доставчици, оригиналите, на които са включени в декларация за разходите, упомената в член 8(б), секция А;
- (е) банкови такси, разходи за гаранции и други подобни;
- (ж) тази част от разходите, като изплатени хонорари на архитекти, инженери и консултанти, съдебни такси, осъществяване на проучвания, получаване на патенти и лицензи, за подготвяне и/или прилагане на проект, както и за служебни разходи, директно свързани с мярката, когато част от тези разходи надвишава 12% от общите допустими разходи по проекта; частта от разходите за подготовка на бизнес план, като част от общите разходи, е ограничена до 5% от общите допустими разходи по проекта;
- (з) разходи, свързани с продуктите и услугите, които не са съобразени с условията на Член 14 от секция А, алинеи 2.6 и 2.7 от МФС относно правилата за тръжните процедури за услуги, доставка и работа, които трябва да се прилагат от публичните органи;
- (и) разходи по проекти, които са генерирани такси за ползватели или участници преди приключване на проекта, без да са били извадени съответните разходи от допустимите разходи;
- (й) Разходи по промоции, освен тези, представляващи обществен интерес;
- (к) разходи за закупуване на техника втора употреба;
- (л) плащане в натура;
- (м) Разходи, които не включват инфраструктурата, извършени от бенефициента, където повече от 25% от капитала се притежава от публичен орган или органи.
- (н) разходи по проекта, извършени преди одобрението му, с изключение на разходи за проучвания и технически изследвания.

ДОПУСТИМИ ИНВЕСТИЦИИ ПО МЕРКИ МЯРКА 01 (1.1. от НПРЗСР) - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА

SO1: Сектор “Мляко и млекопроизводство”

SO1 – I1 Първоначално закупуване на чистопородни женски говеда, овце и кози, които са включени в родословната книга и представляват до 1/3 от общия брой на животните на кандидата към датата на кандидатстване;

SO1 – I2 Закупуване на машини и оборудване за почистване на тор, машини и оборудване за доене (в това число и подвижни доилни инсталации), оборудване за охлаждане на продукцията, машини и оборудване за производство на фураж

SO1 – I3 Построяване (в това число и дейности по събаряне, необходими за изграждането) и модернизация на помещения за отглеждане на животни, съхранение на фураж и готови продукти – селскостопански сгради и прилежащите им площи, включително всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им. Закупуване на всички необходими машини и оборудване за осигуряване правилното функциониране на стопанството (хранене, поене, почистване на тора, поддържане на оптимален микроклимат, оборудване за напояване);

SO1 – I4 Оборудване и машини за товарене и разтоварване и транспортни линии за суровини, готова продукция и животни;

SO1 – I5 Изграждане на торосъбирателни и септични ями с прилежащите им съоръжения и оборудване;

SO1 – I6 Създаване и модернизация на пунктове за дезинфекция, осеменяване и за събиране на мляко. Закупуване на съоръжения и оборудване;

SO1 – I7 Охладителни вани, вани за пастъоризация на млякото и оборудване за производство на млечни продукти на равнище стопанство с капацитет, съответстващ на капацитета на стопанството, включително и закупените чистопородни женски животни по SO1-I1;

SO1 – I8 Закупуване, събиране и въвеждане на електрически пастири;

SO1 – I9 Изграждане и подобряване на водозахранването, канализационната система или оборудването на ниво стопанство;

SO1 – I10 Механизация на стопанството (закупуване на специализирани машини – трактори, комбайни, прикачен инвентар) и специализирано селскостопанско оборудване, включително софтуер;

SO2: Сектор “Месо и месопроизводство”

SO2 – I1 Първоначално закупуване на чистопородни женски говеда, включени в родословните книги, които съставляват до 1/3 от общия брой на говедата, както и на чистопородни свине майки, включени в родословните книги от породите: Пиертен, Ландрас, Дунавска бяла, Дюрок, Голяма бяла до 20 животни, но само веднъж за 7-годишния период на програмата. Специализирани нуклеосови и репродуктивни стопанства могат да закупват елитни мъжки прасета от породите Пиетрен, Ландрас, Дунавска бяла, Дюрок и Голяма бяла до 10 броя или женски зайци за репродукция (родоначалници на линия), които са включени в родословните книги и съставляват до 1/3 от общия брой животни в племенното ядро;

SO2 – I2 Построяване или модернизация, включително необходимите дейности по събарянето, на помещения за отглеждане на животни и птици за угодяване, както и за производството на млади животни и птици, предназначени за отглеждане в собственото стопанство - сгради и прилежащите им площи, включително всички необходими машини и оборудване;

SO2 – I3 Технологично оборудване на помещенията за животни и птици, отглеждани за месо - всички необходими машини и оборудване за осигуряване функционирането на помещенията (хранене, поене, почистване на тора, поддържане на оптимален микроклимат);

SO2 – I4 Построяване или реконструкция на малки цехове (фуражни кухни) за смески и комбиниран фураж - всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им – както и закупуване на специализирано технологично оборудване;

SO2 – I5 Пречиствателни съоръжения за свинеферми и птицеферми;

SO2 – I6 Машинен парк за стопанствата - закупуване на специализирани селскостопански машини и оборудване – трактори, комбайни, прикачен инвентар;

SO3: Сектор “Трайни насаждения” - овощни градини, лозя, ягодоплодни

SO3 – I1 Създаване и презасаждане на овощни градини и ягодоплодни от трето лице, включени в Официалната сортава листа на Република България – всички агротехнически мероприятия, включително минералните торове по засаждането;

SO3 – I2 Презасаждане на съществуващи лозови масиви (включително изкореняване и възстановяване) с висококачествени сортове грозде (без хибриди) – всички агротехнически мероприятия, с изключение на регулярното сезонно торене;

SO3 – I3 Закупуване на специализирани машини и оборудване за земеделско производство – специализирани съоръжения и оборудване за товарене и транспорт, трактори, комбайни и прикачен инвентар, които са съизмерими с площта на стопанството;

SO3 – I4 Оборудване за напояване във фермите – машини, съоръжения, агрегати (с изключение на винени лозя за качествени вина) - без сондажните кладенци;

SO3 – I5 Оборудване и съоръжения за обработка и опаковане на продукцията от стопанството (включително и софтуер);

SO3 – I6 Изграждане и оборудване на разсадници за производство на сертифицирани трайни насаждения: лозя, овощни градини и ягодоплодни – сгради, машини и прикачен инвентар, оборудване, огради.

SO4: Сектор “Зеленчуци, цветя, многогодишни етерично-маслени, зърнени, маслодайни култури, многогодишни лечебни растения, тютюн – висококачествени сортове и памук”

SO4 – I1 Засаждане или подмяна на трайни насаждения от трети лица, етерично-маслени и/или многогодишни лечебни растения, включени в Официалната сортава листа на Република България – всички агротехнически мероприятия, включително минералните торове по засаждането;

SO4 – I2 Закупуване на специализирана земеделска техника и оборудване, машини, съоръжения и прикачен инвентар за обработка на почвата, посеви, жътва, торене, защита на растенията от болести и вредители, машини и оборудване за естествено наторяване, съизмерими с площта на стопанството;

SO4 – I3 Закупуване на оборудване и съоръжения за напояване във фермите

SO4 – I4 Закупуване на оборудване за обработка и опаковане във фермите – оборудване за първична обработка на продукцията от стопанството, в т.ч. машини, агрегати, линии за почистване, сортиране, сушене, пресоване, опаковане;

SO4 – I5 Закупуване на оборудване за създаване на микроклимат в оранжерии - системи за поддържане на влажността, системи за поддържане нивото на въглеродния двуокис, вентилационни системи, екран за регулиране на осветеността, отоплителни системи, напоителни системи , съоръжения и оборудване за впръскване на течен тор, както и други технологично необходими системи, съоръжения и машини;

SO4 – I6 Изграждане и модернизация на оранжерии - конструкции и прилежащите им площи, включително всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им;

SO4 – I7 Изграждане и модернизация на оперативни сгради и складови помещения в съответствие с размера на стопанството; построяване и модернизация на складови помещения и прилежащите им площи, включително закупуване на всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им;

SO4 – I8 Сушилни и оборудване за сушене, както и необходимите им помощни съоръжения и системи.

SO5 Сектор: Яйца и яйчни продукти

SO5-I1 Изграждане и модернизация, включително дейности по събарянето, на помещения за носачки;

SO5-I2 Оборудване за помещения за носачки (хранене, почистване на тор, поддържане на оптимален микроклимат), т.н;

SO5-I3 Изграждане на малки цехове (фуражни кухни) за смески и комбиниран фураж и закупуване на специализирано технологично оборудване, включително софтуер;

SO5-I4 Изграждане и оборудване на лаборатории за контрол на качеството;

SO5-I5 Изграждане и оборудване на малки цехове за съхранение, сортиране, щамповане и пакетиране на яйца, предназначени за консумация;

SO5-I6 Селскостопански машини;

МЯРКА 02 (1.2. от НПРЗСР) - ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРЕРАБОТКАТА И МАРКЕТИНГА НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ И РИБНИ ПРОДУКТИ

S01: Винопроизводство

S01 – I1 Изграждане или модернизация, включително и дейности по събаряне, на преработвателни предприятия, в това число и оперативни сгради за преработка, бутилиране, съхранение, офиси, помещение за персонала, лаборатории, прилежаща инфраструктура, която е собственост на кандидата, необходими за осъществяване на дейността;

S01 – I2 Съоръжения и оборудване – за подобряване хигиената и качеството на продуктите

S01 – I3 Съоръжения и оборудване за преработка на субпродуктите и производствените отпадъци;

S01 – I4 Съоръжения и оборудване за производство на нови продукти и пакетиране;

S01 – I5 Съоръжения и оборудване за лаборатории в преработвателните единици за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР)

S01 – I6 Системи за управление на качеството съобразно изискванията на ИСО 9000, което включва разходи за разработване на система за управление на качеството, закупуване на активи за създаване на система за качество, както и софтуер;

S02: Плодове и зеленчуци

S02 – I1 Изграждане или модернизация, включително и дейности по събаряне, на преработвателни предприятия, в това число и оперативни сгради за преработка, бутилиране, съхранение, офиси, помещение за персонала, лаборатории, прилежаща инфраструктура, която е собственост на кандидата, необходими за осъществяване на дейността;

S02 – I2 Съоръжения и оборудване за преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене.

S02 – I3 Съоръжения и оборудване – за подобряване хигиената и качеството на продуктите.

S02 – I4 Съоръжения и оборудване, свързани с опазване на околната среда. Изграждане на пречиствателни станции за механично пречистване на водата;

S02 – I5 Съоръжения и оборудване за преработка на субпродуктите и производствените отпадъци и елиминиране или обработване на отпадъците.

S02 – I6 Съоръжения и оборудване за производство на нови продукти и пакетиране.

S02 – I7 Съоръжения и оборудване за лаборатории, за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР)

S03: Мляко и млечни продукти

S03 – I1 Машини и оборудване за охлаждане и съхраняване, както и за транспортиране на мляко; закупуване на специализирани камиони-танкери за мляко.

S03 – I2 Изграждане или модернизация, включително и дейности по събаряне, на преработвателни предприятия, в това число и оперативни сгради за преработка, бутилиране, съхранение, офиси, помещение за персонала, лаборатории, прилежаща инфраструктура, която е собственост на кандидата, необходими за осъществяване на дейността;

S03 – I3 Машини и оборудване за подобряване хигиената и качеството на продуктите.

S03 – I4 Изграждане и закупуване на оборудване за пречиствателни станции и системи за обезвреждане на отпадъчните води.

S03 – I5 Машини и оборудване за преработка на субпродуктите и производствените отпадъци;

S03 – I6 Машини и оборудване за производство на нови продукти и пакетиране.

S03 – I7 Охладителни танкери и оборудване за млекосъбирателните пунктове; оборудване за окачествяване на суровото мляко.

S03 – I8 Машини и оборудване за лаборатории, за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР)

S04: Месопреработка

S04 – I1 Изграждане или модернизация, включително и дейности по събаряне, на месопреработвателни предприятия и кланици (свинско, телешко, говеждо, агнешко, зайче и птиче месо), в това число и оперативни сгради за преработка, клане, съхранение, офиси, помещение за персонала, лаборатории, прилежаща инфраструктура, която е собственост на кандидата, необходими за осъществяване на дейността;

S04 – I2 Съоръжения и оборудване за подобряване хигиената и качеството на продуктите.

S04 – I3 Изграждане и закупуване на оборудване за пречиствателни станции, канализации и системи за обезвреждане на отпадъчните води.

S04 – I4 Изграждане на системи за отвеждане на течните и твърдите отпадъци, канализации и пречиствателни съоръжения

S04 – I5 Машини и оборудване за преработка на субпродуктите и производствените отпадъци;

S04 – I6 Машини и оборудване за производство на нови продукти и пакетиране.

S04 – I7 Машини и оборудване за лаборатории, за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР).

S04 – I8 Машини и оборудване за осигуряване на добри хигиенни условия и условия за животните за кланици преработка и кланична обработка на месото от свине, птици, едър и дребен рогат добитък.

S04 – I9 Изграждане и оборудване на складови помещения, замразителни и хладилни помещения за съхранение на продукцията;

S04 – I10 Специализиран транспорт за превоз на живи животни и птици за клане и хладилен транспорт за превоз на готовата продукция;

S04 – I11 Изграждане на система за управление на качеството съобразно изискванията на ИСО 9000, което включва разходи за разработване на система за управление на качеството, закупуване на активи, необходими за създаване на система за качество;

S05: Рибарство и аквакултури

S05 – I1 Въвеждане на оборудване и технологии за съхранение на прясна риба в преработвателни цехове и пазари, в това число и за охлаждане, производство на лед за съхранение и замразяване – закупуване на оборудване за производство на лед, охлаждане и замразяване;

S05 – I2 Изграждане или модернизация, включително и дейности по събаряне, на преработвателни предприятия за риба, рибни продукти и аквакултури - в това число и оперативни сгради за преработка, съхранение, охлаждане, замразяване, офиси, помещение за персонала, лаборатории, прилежаща инфраструктура, която е собственост на кандидата, необходими за осъществяване на дейността;

S05 – I3 Машини и оборудване за преработка на субпродуктите и производствените отпадъци, елиминирани и обработване на отпадъците.

S05 – I4 Машини и оборудване за производство на нови продукти и пакетиране.

S05 – I5 Машини и оборудване за лаборатории, за подобряване и контрол на качеството на продуктите (НАССР).

МЯРКА 03 (2.1. от НПРЗСР) - “РАЗВИТИЕ И РАЗНООБРАЗЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДЕЙНОСТИ, ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА МНОГОСТРАННИ ДЕЙНОСТИ И АЛТЕРНАТИВНИ ДОХОДИ”

S01: Селски туризъм

S01 – I1 Обновяване, реконструкция, вътрешни преустройства на сгради, по-специално сгради с историческо и културно значение (стари изби, мелници и други), които са частна или общинска собственост, приспособяване за целите на селския туризъм;

S01 – I2 Изграждане, в това число и при необходимост дейности по събаряне, на помещения и съоръжения за настаняване на открито и прилежащата инфраструктура

(къмпинги, бази за отдих и спорт); оборудване за настаняване на туристи и прилежащата инфраструктура;

S01 – I3 Създаване на туристическата инфраструктура и осигуряване на условия за отдих и спорт (за конна езда, спортен риболов, планинско колоездене, екопътеки) и прилежащата инфраструктура; оборудване за планинско колоездене и риболов, създаване на пътеки и туристически пътеки;

S01 – I4 Строителство, в това число и при необходимост дейности по събаряне, приспособяване/модернизации на сгради за настаняване на туристи и прилежащата инфраструктура, подобряване и оформяне на вътрешните дворове на сгради, създаване и оборудване на пунктове и рекламни витрини за продажба на земеделска продукция от домакинството; закупуване на оборудване, необходимо за настаняване на туристите, според Наредбата за категоризация на обектите (ДВ 95/08.10.2002).

S01 – I5 Строителство, включително и при необходимост дейности по събаряне и приспособяване на сгради и помещения, които ще се предоставят за организиране на изложби, базари и предлагане на традиционни за района стоки; обзавеждане на сградата, включително закупуване на компютри и софтуер;

S01 – I6 Строителство, включително и при необходимост дейности по събаряне, ремонт и обзавеждане на ловни бази; закупуване на съоръжения за функционирането на дивечовъдни участъци; изграждане на съоръжения на открито за ловуване – заслони, укрития, места за хранене на дивеча; прилежаща инфраструктура;

S02: Местно занаятчийство и агроиндустрия

S02 – I1 Изграждане, включително и при необходимост дейности по събаряне, и/или възстановяване на занаятчийски работилници и прилежащата инфраструктура; закупуване на машини и оборудване за занаятчийски дейности;

S02 – I2 Изграждане, включително и при необходимост дейности по събаряне, реконструкция, приспособяване на помещения за преработка и съхраняване на продукцията; оборудване за преработка, консервиране, пакетиране и съхранение на продукцията на стопанството, вкл. тяхната и прилежаща инфраструктура;

S02 – I3 Създаване и оборудване на работилници за поддръжка и ремонт на селскостопанска техника, вкл. изграждане и реконструкция на сгради и прилежащата им инфраструктура, включително всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им.

S03: Дървопреработване и биогорива

S02 – I1 Изграждане, включително дейности по събаряне или реконструкция на предприятия за дървопреработка (производство на дъски и детайли - талпи, бичмета, летви, паркет, греди и т.н.);

S02 – I2 Закупуване на дървопреработвателни линии и оборудване;

S02 – I3 Изграждане или подобряване на сушилници за дървен материал;

S02 – I4 Създаване на производствени единици за дървени въглища и биогорива, вкл. изграждане, дейности по събаряне и реконструкция на сгради и прилежащата им инфраструктура, включително всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им.

S04: Бубарство

S04 – I1 Отглеждане на буби със суровина от черничевы насаждения до 10 дка:

S04 – I1.1 Всички агро-технологични дейности, извършени от трети страни и необходими за засаждане до 10 декара черничевы насаждения

S04 – I1.2 Оборудване на производствената база - закупуване на необходимото оборудване, при условие че кандидатът има в наличност определена площ- до 10 декара, създадени по инвестиция S04 – I1.1, или съществуващи черничевы насаждения.

S04 – I2 Отглеждане на буби със суровина от черничевы насаждения над 70 дка:

S04 – I2.1 ; Всички агро-технологични дейности необходими за засаждане на до 70 дка черничевы насаждения, закупуване на растенията;

S04 – I2.2 Изграждане, в това число и прилежащата инфраструктура, включително и дейности по събаряне и оборудване на производствената база;

S04 – I2.3 Изграждане, включително и дейности по събаряне и закупуване на оборудване на сушилни за копринени пашкули при налични черничевы площи не по-малко от 70 дка.

S05: Пчеларство

S05 – I1 Отглеждане на пчели:

S05 – I1.1 Закупуване на пчелни майки, пчелни семейства, пчелни кошери и инвентар необходим за пчелното стопанство

S05 – I2 Съхраняване, анализ, преработка и пакетиране на мед и други пчелни продукти:

S05 – I2.1 Изграждане, включително и при необходимост дейности по събаряне и оборудване на производствени и складовы бази за съхранение на пчелни продукти, вкл. изграждане и реконструкция на сгради и прилежащата им инфраструктура, включително всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им.

S05 – I2.2 Закупуване на оборудване за лаборатории за анализ на мед и други пчелни продукти;

S05 – I2.3 Закупуване на производствени линии за преработка и пакетиране на мед;

S05 – I3 Производство на пчелни майки от лицензирани производители по реда на Наредба N 1 за развъдна подобрителната работа с пчелите и производство на пчелни майки и роеве (обн., ДВ, бр.2 от 1990г.):

S05 – I3.1 Изграждане и оборудване на развъдните станции, вкл. изграждане и реконструкция на сгради и прилежащата им инфраструктура, включително всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането им.

S05 – I4 Производство на пчеларски инвентар:

S05 – I4.1 Обновяване на работилници и закупуване на съответното оборудване, необходимо за поддръжка и ремонт на такъв вид техника.

S06 Коневъдство

S06 – I1 Закупуване на породисти животни (с изключение на коне за надбягвания);

S06 – I2 Реконструкция или изграждане, включително и при необходимост дейности по събаряне, на конеферми, складови помещения, помещения за персонала и прилежащата и инфраструктура;

S06 – I3 Закупуване на оборудване за конеферми;

S06 – I4 Подобряване на пътната и водоснабдителна инфраструктура на територията на конефермата

S06 – I5 Специализиран транспорт - ремаркета за извозване на коне;

S06 – I6 Подобряване на пасищата и закупуване на електрически пастири

S06 – I7 Селскостопанска техника за поддържане на пасищата;

S06 – I8 Изграждане/реконструкция на складови помещения за съхраняване на фураж, включително и при необходимост дейности по събаряне.

S07: Рибарство и аквакултури

S07 – I1 *Сладководни рибовъдни стопанства в топли и студени води:*

S07 – I1.1 Реконструкция/разширяване на естествени и изкуствени рибовъдни басейни;

S07 – I1.2 Изграждане и закупуване на оборудване за рибо-люпилни, включително и дейности по събаряне;

S07 – I1.3 Закупуване на оборудване за хранене на риба;

S07 – I1.4 Закупуване на специализирани транспортни средства за превозване на жива риба и зарибителен материал (оборудвани с апаратура за контрол на подаването на течен кислород), както и закупуване на хладилен транспорт;

S07 – I1.5 Изграждане или обновяване на прилежащи цехове за първична преработка - почистване, охлаждане и замразяване на произведената в стопанството риба и аквакултури, включително и дейности по събаряне;

S07 – I1.6 Закупуване и инсталиране на пречиствателни съоръжения за отпадъчни води от изкуствените рибовъдни басейни;

S07 – I1.7 Закупуване и инсталиране на апаратура за наблюдение и контрол на качеството на водите;

S07 – I1.8 Изграждане на складове – закупуване на машини и оборудване и създаване на складове за съхранение на преработената в стопанството рибна продукция, включително и дейности по събаряне;

S07 – I2 Развъдници и ферми за раци:

S07 – I2.1 Създаване на развъдници и ферми за раци;

S07 – I2.2 Закупуване на съответното оборудване;

S07 – I2.3 Закупуване на специализирани транспортни средства;

S07 – I3 Морски аквакултури:

S07 – I3.1 Изграждане и обновяване на ферми за черноморски миди;

S07 – I3.2 Изграждане и обновяване на ферми за скариди и водорасли;

S07 – I3.3 Изграждане и обновяване на прилежащи към фермите преработвателни цехове, включително и дейности по събаряне;

S07 – I3.4 Закупуване на специализирани транспортни средства и оборудване;

S07 – I4 Морски аквакултури - изграждане и обновяване на черноморски ферми за отглеждане на риба

S07 – I4.1 Изграждане и оборудване на ферми за производители (риби майки);

S07 - I4.2 Изграждане и оборудване на прилежащи рибо-люпилни и ферми за отглеждане на зарибителен материал

S07 – I4.3 Изграждане и оборудване на ферми за угодяване на рибата

S07 – I4.4 Закупуване на автоматични хранилки за риба

S07 – I4.5 Закупуване на специализиран транспорт (оборудван с апаратура за контрол на подаването на течен кислород и хладилници)

S07 –I4.6 Изграждане и обновяване на прилежащи цехове за първична обработка – изчистване, обезглавяване и замразяване

S07 – I4.7 Изграждане и оборудване на складове

S07 – I4.8 Изграждане и оборудване на системи за водна ре-циркулация

S07 – I4.9 Изграждане и оборудване на лаборатории (включително закупуване и поставяне на оборудване за следене качеството на водата);

S07 – I4.10 Закупуване на плавателни средства за обслужване на плаващите морски ферми.

S07 – I5 Риболовен туризъм. Създаване или модернизиране на контролирани риболовни райони:

S07 – I5.1 Изграждане или обновяване на бази за настаняване на туристи, включително и при необходимост дейности по събаряне и закупуване на мебели и оборудване;

S07 – I5.2. Подобряване на прилежащата инфраструктура , която е собственост на кандидата

S07 – I4.3 Създаване или подобряване на открити терени - места за пикник, тоалетни
Подобряване на туристическата инфраструктура в близост до водни обекти;

S07 – I4.4 Закупуване на оборудване за риболов.

S08: Гъбопроизводство

S08 - I1 Изграждане, включително и дейности по събаряне, или реконструкция на производствени единици - изграждане или приспособяване на сгради за отглеждане на гъби;

S08 - I2 Закупуване на оборудване за производствените единици – оборудване, необходимо за отглеждането на култивирани гъби;

S08 – I3 Изграждане на бази за производство на компост, включително и при необходимост дейности по събаряне - изграждане на площадка за производство на компост; камери за пастьоризация на компост.;

S08 – I4 Подобряване на съответната прилежаща инфраструктура, която е собственост на кандидата.

S09: Преработка на етерично-маслени култури, лечебни растения и гъби

S09 – I1 Изграждане, включително и при необходимост дейности по събаряне или реконструкция на производствени единици, включително за пакетиране на чай, както и производствени единици за извличане на ароматични масла

S09 – I2 Закупуване на оборудване за производствените единици за преработка на тези суровини – закупуване на всички необходими машини, съоръжения и оборудване за осигуряване функционирането на производствените единици;

S09 – I3 Изграждане, включително и при необходимост дейности по събаряне и оборудване на преработвателни пунктове за извършване на първична обработка на етерично-маслени култури, лечебни растения и гъби, включително преработвателни пунктове за пакетиране на чай и приготвяне на екстракти от етеричномаслени растения, в това число и оперативни сгради, складови помещения, офиси, помещения за персонала, прилежаща инфраструктура.

МЯРКА 04 (1.5. от НПРЗСР) - СЪЗДАВАНЕ НА ГРУПИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ

Помощта за организациите на производители, признати след 01. 01 2000 г за първите 5 го дини след датата на тяхното одобряване от Агенция САПАРД, изчислена като проценти от годишната и пазарна продукция, съответстващи на одобрените с НПРЗСР.

Исканата информация по мярката обобщава разбивката на реализираната продукция от организацията по видове продукти, за които е призната. Средната цена се изчислява като съотношение на общите суми на продажбите от произведено количество и качество чрез групата и респективно предоставено за продажба чрез групата.

Помощта се определя всяка година за всяка организация на производителите въз основа на стойността на годишната реализирана продукция и:

А) за първата, втората, третата, четвъртата и петата година трябва да възлиза на 5%, 5%, 4%, 3%, 2% респективно от стойността на реализираната продукция до 1 000 000 евро,

Б) за първата, втората, третата, четвъртата и петата година трябва да възлиза на 2.5%, 2.5%, 2%, 1.5%, 1.5% респективно от стойността на реализираната продукция надхвърляща 1 000 000 евро,

В) за всяка организация на производителите ще бъдат определени следните тавани:

- 35 000 евро за първата година;
- 30 000 евро за втората година;
- 25 000 евро за третата година;
- 20 000 евро за четвъртата година;
- 15 000 евро за петата година.

и ще се изплащат на годишни вноски. Изплащането на първата вноска ще се извършва една година след подписването на договора за финансиране.

Организацията на производителите трябва да отговаря на критериите за допустимост за признаване и трябва да води отделно счетоводство на дейността, за която е призната (да води отделни счетоводни записи за съответните дейности). Организацията на производителите не трябва да се подпомага по други програми на ЕС или национални такива, за създаване и управление.

МЯРКА 05 (Подмярка 1.2.1. от НПРЗСР) - ПАЗАРИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ И ТЪРЖИЩА ЗА ПЛОДОВЕ, ЗЕЛЕНЧУЦИ, ЦВЕТЯ И РИБИ

SO1 – I1 Изграждане на нови или реконструкция на съществуващи сгради за пазари, включително и дейности по събаряне, на сервизни сгради, помещения за лаборатории, за пакетиране и съхранение, както и прилежащата им инфраструктура.

SO1 – I2 Закупуване на оборудване за хладилно съхранение, включително предприятия за производство на лед, пазарно оборудване (включително повдигачи, машини за почистване и измиване, специализиран транспорт – електро и мотокари, хладилен транспорт, контейнери за транспортиране на продукцията);

SO1 – I3 Машини и оборудване за подобряване на хигиената и качеството на продуктите - оборудване за сортиране, калибриране, почистване, пакетиране, етикетирание, палетизация на плодове, зеленчуци, цветя и риба, за измиване на опаковки, оборудване за лаборатории

SO1 – I4 Машини и оборудване за подобряване на опазването на околната среда, включително контрол на въздуха и шума, и прилагане на програма за контрол на отпадъците

SO1 – I5 Оборудване за рециклиране на отпадъците и преработка на отпадъците

SO1 – I6 Оборудване и системи, свързани с провеждане на търгове, включително съоръжения, агрегати, хардуер и софтуер.

МЯРКА 06 (1.4. от НПРЗСР) ЛЕСОВЪДСТВО, ЗАЛЕСЯВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКА ЗЕМЯ, ИНВЕСТИЦИИ В ГОРСКИ СТОПАНСТВА, ПРЕРАБОТКА И МАРКЕТИНГ НА ГОРСКИ ПРОДУКТИ

SO1 – I1 Извършване на отгледни сечи в гори на възраст по-малко от двадесет години, за които не се предвижда производство на реализуема едра дървесина.

SO2 – I1 Строеж на превозни (автомобилни) пътища, отговарящи на приетите наредби за строителни дейности в гори и върху площи от Горския фонд (Наредба №18, ДВ. Бр. 89 от 12 октомври 1999);

SO3 – I1 Подобряване на горски пътища и пътните съоръжения;

SO4 – I1 Създаване на горски култури от бързорастящи видове на изоставени земеделски и ерозирани земи с турнус на сеч до 15 години

SO5 – I1 Отгледни (поддържащи) мероприятия за новозасадени насаждения, за да се осигури правилния им растеж и да се улесни защитата от вредители, болести и пожари

SO6 – I1 Залесяване на изоставени земеделски и ерозирани земи

SO7 – I1 Залесявания във високостъблени и издънкови гори с ниска плътност.

SO8 – I1 Превръщане на стари и непродуктивни издънкови насаждения във високостъблени

SO9 – I1 Създаване на горско-плодни култури и/или култури с висока стойност на дървесината

SO10 – I1 Закупуване на техника и оборудване за: обработка на почвата; посев на семена и вкореняване на резници; закупуване на оборудване за производство на контейнерни фиданки;

SO10 – I2 Изграждане и реконструкция на оранжерии, парници и пунктове за предсеитбена и пред-посадъчна подготовка на семената и фиданките

SO10 – I3 Изграждане и реконструкция на кладенци, напоителна система, както и закупуване на необходимото оборудване и инвентар

SO10 – I4 Изграждане на складови помещения за съхраняване на семената и фиданките.

SO10 – I5 Подобряване на местната пътна система

SO11 – I1 Закупуване на оборудване; - инструменти, уреди машини и технологии за създаване на горски култури:

- инструменти и машини за сеч, кастрене, спускане, извозване, извличане, белене и товарене на дървесина

- полеви инвентар

- животни за животинска тяга

- машини (преси, дробилки) за обработка/използване на отпадъчните продукти от добива (клони, кори и листа), за улесняване на транспорта им, за нарязване и пресоване (при първична обработка)

- специализирано оборудване за белене на дървесина

SO11 – I2 Изграждане на складове за машини и дървесина - въжени линии (стационарни и мобилни)

Годишна субсидия до 30 евро на 10 дка залесена площ, която да покрива 50% от разходите за поддръжка за период до 5 години с изключение на насаждения, извършени и публични органи и за бързорастящи видове.

**МЯРКА 07 (2.2. от НПРЗСР) - ОБНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА СЕЛАТА,
ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА СЕЛСКОТО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРНИ
ТРАДИЦИИ**

SO1 – I1 Изграждане или подобряване на водоснабдителната мрежа, подобряване на уличната мрежа (включващо изграждане или подобряване на пътната настилка, тротоари и улично осветление);

SO1 – I2 Изграждане или подобряване на канализационната мрежа (включително и тези, създадени за биологично почистване);

SO1 – I3 Възстановяване на исторически сгради – публична общинска собственост; Възстановяване и подобряване на съществуващи исторически сгради, довършителни дейности, без да се включват специализирани занаятчийски работи и дейности по реставрация на предмети на изкуството; оборудване

SO1 – I4 Изграждане или възстановяване на културно/информационни центрове и паркове – публична общинска собственост; изграждане, включително и предварителна дейност по събаряне или подобряване на съществуващи културни/информационни центрове, довършителни дейности и оборудване;

SO1 – I5 Изграждане или подобряване на места за събиране на, селскостопански и битови отпадъци, включително трупосъбирателни площадки

МЯРКА 08 (2.3. от НПРЗСР)- РАЗВИТИЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА МЕЖДУСЕЛИЩНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

SO1 – I1 Подобряване на съществуващите общински пътища, свързващи две или няколко селища в рамките на една община или от две съседни общини

SO1 – I2 Подобряване на пътищата, водещи към природни и исторически забележителности, както и към паметници на културата, ако те са разположени на територията на кандидатстващата община;

SO1 – I3 Подобряване на селскостопанските пътища;

SO1 – I4 Подобряване и разширяване на съществуващата междуселищна водоснабдителна инфраструктура, с изключение на проекти, свързани с изграждането на нови изкуствени водоеми и язовири, както и напоителни системи.

МЯРКА 09 (3.1. от НПРЗСР)- ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ

Дейностите, свързани с професионалното обучение се считат за човешки капитал, а не за инвестиция. Дейностите по провеждане на професионалното обучение ще се състоят от предоставяне на съответните услуги съгласно посоченото в спецификацията, подадена от бенефициента (Министерство на земеделието и горите) и приложена в тържното досие. Разходите на номинираните тържни предложения, съответстващи на условията по програмата и приложимите тържни процедури съставляват допустимите разходи. Те може да включват лекторски разходи, разходи за изготвяне и отпечатване на материали за обучение, книги, брошури, интернет, наем за зали, пътни разходи, настаняване и храна.

Кандидатите са длъжни да посочат в молбите си за обучение съответната сфера, в която желаят да бъдат обучени. Молбата се разглежда в процеса на съставяне на списък на курсовете за обучение. Не е възможно кандидат да бъде включен в курс за обучение без изричната молба на кандидата.

Разходите за избиране и одобряване на дейностите по обучението трябва да съответстват на условията по Многогодишното финансово споразумение и направените в него промени, Програмата и приложимите правила за обществени поръчки.

МЯРКА 10 (4.1. от НПРЗСР) - ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

По мярката се финансират следните допустими разходи:

Е 1 Разходи, свързани с провеждане на срещи на Комитета по наблюдение, включително разходи за експерти и други участници, чието присъствие е необходимо с оглед ефективната работа на Комитета

Е 2 Други разходи, свързани с изпълнение на функциите на Комитета по наблюдение, попадащи в следните категории:

Е 2-1 Експертна помощ за извършване на анализ на индикаторите за наблюдение и оценка на Програмата

Е 2-2 Експертна помощ на Комитета по наблюдение относно функционирането и прилагането на системата за наблюдение на Програмата

Е 2-3 Разходи, свързани с провеждане на срещи и помощни дейности на работните групи към Комитета

Е 2-4- Семинари

Е 3 Разходи, свързани с провеждане на информационни кампании, включително такива за отпечатване и разпространение на информационни материали.

Е 4 Разходи по осигуряване на превод, във връзка с искания от страна на Европейската комисия, извън случаите посочени в член 5, ал. 1 и 2 от Много-годишното финансово споразумение

Е 5 Разходи, свързани с посещения и семинари, които **не** са по инициатива на Европейската Комисия.

Е 6 Разходи, свързани с осъществяване на посещения и семинари по инициатива на Европейската Комисия

Е 7 Разходи, свързани с подготовката на мерките от Програмата, с цел постигане на максимална ефективност, включително разходи свързани с мерки, чието изпълнение се отлага за по-късен етап.

Е 8 Разходи свързани с осъществяването на междинна оценка на изпълнението на Програмата в съответствие с разпоредбите на член 10, секция Б на Много-годишното финансово споразумение

Забележки:

---

1. Всички експерти, наети по мярка 10 трябва да отговарят на изискванията, посочени в секция 2.3.1 Правила за националност и произход от Практическото ръководство за възложителите по тръжните процедури, кандидатстващи за финансиране по програма САПАРД в България.

2. Разходите трябва да са въз основа на непроменливи суми (като например за ден), съгласно условията и тарифите, прилагани в публичния сектор на РБългария за подобни дейности, за които не се предоставя финансиране от ЕС.

3. За тази мярка, дейности финансирани или предстоящи за финансиране по съвместни програми или други проекти по ФАР и ИСПА не се считат за допустими.